

تأثیر فصل تولد و برخی از متغیرهای مرتبط بر وزن تولد

نسرین شوقی^۱، تکتتم فرقانی^{۲*}، مهسا گله دار فریمانی^۳، زینب خرمی^۴، سمیه فریدی تهاز^۵ و بیتا دادجو^۶
^۱ بیمارستان حضرت زهرا (س)، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، فریمان، ایران، SHoghin22@mums.ac.ir
^{۲*} مرکز بهداشت فریمان، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، فریمان، ایران، Forghanit1@mums.ac.ir
^۳ مرکز بهداشت فریمان، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، فریمان، ایران، Galedarm3@mums.ac.ir
^۴ مرکز بهداشت فریمان، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، فریمان، ایران، KHoramiz4@mums.ac.ir
^۴ مرکز بهداشت فریمان، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، فریمان، ایران، Faridis5@mums.ac.ir
^۴ مرکز بهداشت فریمان، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، فریمان، ایران، Dadjoob4@mums.ac.ir

چکیده - کم وزنی زمان تولد یکی از مشکلات عمده بهداشت عمومی به شمار می آید که تحت تأثیر عوامل متعددی قرار دارد. برخی مطالعات نشان داده اند که فصل تولد بر وزن هنگام تولد مؤثر است. در بررسی توصیفی - تحلیلی و مقطعی، ۲۰۶۵ نوزاد متولد شده در سال ۱۴۰۰ شهرستان فریمان به صورت سرشماری وارد مطالعه شدند. اطلاعات موردنیاز از سامانه الکترونیک سلامت سینا استخراج گردید و با استفاده از نرم افزار آماری SPSS و آزمونهای آماری *Pearson's Chi Square* و آزمون دقیق فیشر (*Fishers Exact*) و آزمون پارامتری *T* مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. ۴۶/۷٪ دختر و ۵۳/۳٪ پسر بودند، همچنین ۵۶/۸٪ شهری و مابقی روستایی بودند. درصد *LBW* کلی ۶/۵۹٪ بود ولی در دختران ۷/۸۷٪ و در پسران ۵/۴۵٪ بود. فراوانی کم وزنی در بهار ۶/۱۳٪، در تابستان ۴/۱۶٪، در پاییز ۸/۱٪ و در زمستان ۶/۸٪ بود. میانگین وزن نوزادان دختر و پسر تفاوت معناداری داشت ($P < 0.001$) تنها در فصل تابستان رابطه معناداری بین محل سکونت و وزن هنگام تولد ($p = 0.02$) مشاهده شد، در حالی که بطور کلی رابطه معناداری بین جنسیت و فصل تولد با وزن هنگام تولد یافت نشد. ($p = 0.24$) همچنین بین جنسیت، *BMI* مادر، تعداد بارداری، نوع زایمان و تعداد مراقبت انجام شده در طول بارداری و چندقلویی با تولد نوزاد کم وزن ارتباط معناداری وجود داشت. ($p < 0.05$) افزایش پوشش مراقبت‌های دوران بارداری و کاهش عوامل خطر زایمان زودرس می‌تواند در کاهش تولد نوزاد کم وزن نقش مهمی ایفاء کند.

کلید واژه - تعداد بارداری، فصل، کم وزنی، وزن تولد

تفاوت های عمده ای نشان می دهد (۲)، به طوری که *LBW* فصلی یک پدیده شناخته شده در کشورهای در حال توسعه می باشد (۳). مطالعه کوله (۱۹۹۳) در گامبیا، نشان داد که در مناطق روستایی گامبیا، وزن گیری مادران باردار در طول فصول خشک ماهیانه ۴۰۰ تا ۵۰۰ گرم کمتر از فصول بارانی است (۴) و وزن تولد نوزادان در فصول خشک نسبت به فصول بارانی در حدود ۹۰ گرم کاهش نشان می دهد (۵). مطالعه انجام شده در اسکاتلند بر روی ۱۵۰ نوزاد بیانگر آن بود که بالاترین میانگین وزنی در پاییز و کمترین آن در زمستان مشاهده می شود (۶) و در ترکیه، نوزادان متولد شده در فصل بهار و تابستان سبکتر از نوزادان متولد شده در فصل زمستان بودند (۷). مطالعه هارتیکینن و همکاران (۲۰۰۵) در مالاوی نشان داد که وزن گیری بارداری از

۱- مقدمه

رشد قبل از تولد جزئی از فرآیند تکاملی و ارثی مستمری است که تحت تأثیر عوامل جنینی و مادری قرار دارد. یکی از شاخص های رشد، "وزن تولد" می باشد که نشانگر معتبری از سلامت و رسیدگی جنین می باشد و خود تحت تأثیر عوامل متعددی قرار دارد. از جمله این عوامل می توان به عوامل نژادی والدین، وضعیت اجتماعی - اقتصادی، رتبه تولد، سن مادر و فاصله کم بین بارداری ها اشاره کرد (۱). برخی مطالعات به رابطه وزن تولد و تغییرات فصلی اشاره کرده اند و یک الگوی فصلی برای وزن کم هنگام تولد (*LBW*) توصیف شده است که در مناطق مختلف